ПАНЧЕВАЦ.

Лист за просветне и материјалне интересе.

БРОЈ 82. У Панчеву, у недељу 8 новембра 1870. **ГОД. II.**

„Панчевац“ излази сваке недеље и четвртка. За Аустрију и Угарску стоји на годину 8 фор., -- на по године 4 фор., — на четврт године 2 фор. — Рукописи се не враћају натраг. — Уредништво и администрација „Панчевца“ налази се у Спиртвној кући преко пута од успенске цркве. За огласе плаћа се за ред из нетита 7 нов. Осим тога сваки пут 30 нов. штемпларине.

Нов рат!

Још се није ни завршила крвава драма, која се на западу Европе развила под грмљавином топова и јауком издишућих људи, а већ се спрема нова крвава позорница на противуположеном крају Европе — на истоку. Исти режисери, који су се постарали за убојну представу на западу, ти исти удешавају ево и на истоку пов покољ људски. Ово ново клање биће за нас много страшније и одсудније и тицаће се нас највећма, јер ће се збивати у непосредној близини нашој, — можда баш над нашом главом.

За човека, који појаве у свету не прихвата одмах онако, како му их први поглед пружи, него их дубље прозре па им крајње узроке прибере, за таквог човека мора данас бити несносно и живети на овом свету, а камо ли гледати чуда и покоре, што се чине. Данашње човечанство, које се поноси напретком својим, понижава се управо до зверињства. јер се баш као и зверије узајмице прождире. Јачи се сили све већма, слабији подлеже. Сила је идол, коме се све клања и покорава. Данашње је друштво људско подељено: на силеције и покоран народ. Кад се силеције заваде, народ мора крвавити главу своју да им помогне одржати се на сили или доћи до још веће. Силеције измислиле су државна устројства, дипломатију, политику, европску равнотежу и т. д., све сами деспотски атрибути, који се подржавају с грбине народне Ратови се заподиру из њефова силеција Ако посланик једне државе неољуби у руку жену посланика друге државе, онда се мора рат изродити, да би се осветила увреда нанесена „држави“ и народи морају да заглађују ту увреду својом крвљу и својим имањем. Ако један посланик, као што је фактично било с руским послаником Менчиковом, уђе с блатнавим чизмама у министарски савет, то се сматра као највећа увреда „државе“ и сви кабинети европски долазе због тога у крајње огорчење и љутину; то се одмах сматра као повод рату и за љубав увреде министара због каљавих чизама посланикових мора да падне пљадама глава људских. мора да се здеру с народних леђа милијони у зноју и труду стечени. А што те исте силеције подржавањем и гарантовањем интегритета турској царевини допуштају, да се ногама за врат стаје толиким народима, то се не сматра ни за какву увреду. то је са свим на свом месту, и тешко опоме, који би се усудио покушати, да томе стању крај учини. Срамота, до које су народи европски понижени, прелази сваку меру!

Да видимо којим поводом хоће да се развије рат на истоку и како ми у држави овој стојимо према том рату.

После кримског рата обвезала се Русија Париским уговором од 1856 год. да у црном мору не ће више лађа држати него шест тежих и четири лакше за потребу своју на обалама тога мора. Та обвеза саставља један део целога уговора, који је поменуте године углављен између великих сила и у коме исте међу осталим гарантују Турској целокупност и неповредимост њену под претњом, да ће се сваки прекршај овог уговора сматрати као casus belli, повод рату, и да ће у том случају све силе, које су уговор потписале, крепути војску своју на суху и на мору те одмах отпочети рат. Такав случај догодио се ове недеље Руска влада отказала је Турској онај део уговора, који је управо с њом и склопљен и који се односи на број лађа у црноме мору. Отказавши тај део уговора руска влада изјаснила се порти а преко својих посланика и свима осталим „дворовима“, који су париски уговор потписали, да се више не сматра обвезана тим уговором и да ће од онога дана у црноме мору држати толико лађа, колико јој је воља. У једно изјављује да ни Турску не сматра више везану за услове уговора, те по томе да и она може по вољи умножити број својих лађа у црноме мору. То је садржај целе распре. Због тога корака руске владе дигла се већ читава граја у дипломатском свету. Поте лете на све стране, посланици се ужурбаше, министарске конференције учесташе, кабинети се у грозничаву трзавицу бацише. Руској влади уписује се у грех, што је самовољно раскинула уговор без претходног питања и саслушања свију сила, које су на њему потписане; то се узима као да је Русија хотимице изазвала рат, а што најљућу грозницу задаје осталим великим силама, то је то, што се боје, да иза целог тог посла руског вири савез руско-пруски, који прети Европи поплавом германског и славенског племена.

Ми не ћемо овде да испитујемо како ће се размрсити тај заплет дипломатски, који се за сад истина води само на папиру али јако мирише на рат. Ту су све политичне комбинације празна играчка, па зато ћемо их и оставити на страну. Нас овде највише има да занима струја, која је услед овога новог заплета завладала по круговима, који су на влади и око владе. По свему, што дознајемо из новина, које су владине или стоје близу владе, видимо да мађарска влада хоће да уплете Аустрију у рат с Русијом поводом овога најновијег заплета. Мађарски листови утичу се, који ће већма надражити јавно мишљење против Русије и распалити га на рат Ту се препоручује влади „политичка енергија“, казује се да би то био у Аустро-Угарској „најпопуларнији рат“ пуси јој се стотинама хиљада мишица, у кратко каже јој се изреком: да води рат!

То је зло коме треба за рана на пут стати, а на то су међу осталим позвани и јавни органи народа Ако се рат и изроди између Русије и Турске, Аустрија је дужна да буде на миру. Она је то дужна из призрења према народима својим, који хоће да имају мира а не рата. Аустрија нема ништа да изгуби изван граница својих и по томе, кад њу нико не напада, она не треба да тражи белаја на страни. Народи, који састављају Аустрију и Угарску, сити су ратова, који су земље ове довели до пропасти, а народима њиховим натоварили големе терете на врат. Нека не мисле Мађари, да они једини располажу с овом државом и да њихова воља пресуђује, хоће ли бити рат или не. Ту су Славени, ту су други народи, који ће се надмашном већином својом одлучити против рата Сва славенска штампа треба листом да подигне глас свој против освојачке ратне манije, која је овладала мађарским владиним круговима, у којима се око баца на исток. Сва славенска племена треба да се изјасне: да не ће дати ни једнога војника и ни једне крајцаре на рат, који изазивају усијане главе неситих дипломата мађарских и који би се морао свршити с пропашћу ове државе. Ако је Мађарима до беса, нама није. Ми немамо сипова за освојачке планове мађарске и ако би Мађари силу према нама употребили, они би буну распалили на рођеном огњишту своме, а ова би им ископала вечит гроб. Из пријатељства им то кажемо, и нека се добро на ум узму док не буде доцкан!

Домаће вести.

(Беседа.) Беседу, коју је овдашње наше певачко друштво у суботу 31. октоб. приредило, не могосмо путем овога листа због познатих штампарских неприлика напред објавити. Певачка дружина наша спремала се, да своје у српству стечено име и овога пута осветла, што јој је потпуно за руком пошло, јер и распоред беседе беше од свију осталих најсјајнији. Одмах први збор, којим је беседа отворена „Подзимек ласки“ од Звонара, песма, којом и стари певачи са неком стрепњом пред публику излазе, изненадила нас је. Њоме се наше друштво ни пред вештацима застидети не ће. За тим бесмо тако сретни, да чујемо вештачког декламатора г. Петра Бранију, српског народног глумца, који нам декламова „Луду“ од Александра Петефије, оног, несретном пехајношћу родитељском, помађареног Србина, кога нам наш врли песник Јован Јовановић тако дивно народу поврати. Г. Брани је показао, да је заиста вештак, и да је дух песме потпуно схватио. Евала му! — На реду беше самопев из „Лучије ди Ламермур“, који нам у чешком преводу отпева г. Дим. Топаловић својим извођбаним и пријатним тенором, праћен на гласовиру г. ликовођом Цеом; на бурно плескање отпева нам и једну чешку народну песму. Но у један пут се заори громко „живео,“ кад се указа пред публиком Србин г. Живко Оцић, рим. кат. свешт. из Сланкамена. Његова беседа пробудила је најживљу пажњу и најодушевљеније саучешће. Без обзира на садржину, која је морала очаравати срце свакоме Србину, беседа је ова сама по себи мајсторски ораторски посао, који је слушаоце очарао и складношћу делова својих и округлом целином. Колико је пак дејствовала патриотска мисао, која се кроз целу беседу као жива ватра разлевала! Беседник је за тему узео: данашњи положај народа српског и његови изгледи у будућност. Данашње стање нашег народа цртао је истинитим бојама и пратио је дубоким болом сваки црни потез, што га је повукао на тој мутној слици. Патриотска жестина осетила се у набрајању немилих удараца, са којих страда народ од злотвора својих. Но најпосле се разведри тамна слика ораторска, кад стаде беседник вадити из живота народа сву нерастројну снагу, која му будућност ујемчава и коју нам живо неговати ваља. Бурно одушевљење прекидало је говорника на више места а на крају заврши се у бескрајно „живео.“ Певачком друштву имамо захвалити, што нам је публику нашу упознало с овим говорником и што јој је дало прилику, да посведочи, како се уме узвисити над ништавом разликом, коју вера чини, и искреном љубављу потврдити јединство своје с браћом једнокрвном. Г. Оцић за време бављења свога у Панчеву одликован је особитом пажњом.

После говора г. Оцића певаху осморица „Заставењичко“ од Цеа, да је човек мислио, е се у чуну на валима љуљушка. За ову песму одабрани су најбољи певачи, а ми бисмо желели да нам г. Це и српских оваких композиција што скорије доклони.

Сад се појавише опет два вештака у двопеву из Ла Травијате, за који је под насловом „Вукашин“ српска песма спевана, а садржај јој убијство Урошево. ГГ. Дим. Топаловић и Ник. Крчединац, отпеваху овај двопев са сваком вештачком правилношћу, само бисмо код оваких ствари имали то приметити, да се за оваке туђе мелодије, па ма како дивне оне биле, не може песма код песника наручити, кад му се само размер да, јер иначе бива оно, што нас је и код ове песме немило дирнуло, да се неакцентовани слогови акцентују, и обратно, а тиме се мелодија језика врло квари. У оваком случају мора и сам песник мелодију добро да зна, да може језик по њој удешавати, а да га мелодија не искварі. Наравно да овде ни г.г. певачи ни песник нису криви, него онај, који је пре двадесет година за готову песму по талијанским операма мелодију тражио. —

За двопевом је декламовао г. Велимир Ђорђевић песму „Ноћ“ од Драгашевића. И г. Ђорђевић уме вештачки декламовати, али држимо да овај спев није баш сходан вештачком декламовању, и да би он на другој песми боље своју вештину показао.— Распоред се заврши Зајчевим збором „У бој“, који је друштво наше заједно са овдашњим реалцима отпевало. Из осамдесет грла захори се ова красна песма у дворани, и мораде се на захтевање поновити. Ми честитамо нашим реалцима, да се тако радо у певању вежбају, јер како их је доста и са стране, то ће они бити некад расејачи вештачког певања у српству. Други део беседе, игранка, текао је као обично, но у побочној соби неваше друштво за братским столом непрестано. Ту се зачу доста разних здравица. Потпредседник г. др. Касапиновић наздрави г. Оцићу, а он потпредседнику, певачком друштву, народном љубимцу др. Светозару Милетићу, на које се уз бурно „живео“ закључи, да се одмах на г. Мелетића овај брзојав у Вац оправи: „Сакупљени гости на беседи овдашњег српског певачког друштва изјављују вам у име српског грађанства панчевачког најтоплије симпатије. Жар срдаца наших осветлиће вам Вашу мрачну ћелију. Још је наздравно г. Оцић и српским љубама и матерама, да нам и у будуће Срб-соколе одгајају, а госпођа Катица Максе Јовановића одазове се у језгровитим речима овој здравици, и дивно беше чути из нежних

уста најсвечаније обећање од стране својих сестара, да ће се своје браће вреднима показати. Евала топлом осећању дичне Српкиње! Бранко Рајић наздрави песнику српском и песнику химне певачке г. Јовану Јовановићу, и тако се ређаше још небројене здравице. — Како је ова беседа врло леп утисак на госте учинила, надамо се, да ће певачко друштво нас скорим још једном обрадовати.

Дописи.

Б. **Из доње Бачке,** 1. новембра. — Ако од срца желимо да наш народ дође до среће и благостања свог и да се одржи на седиштима својима, то треба да смо приправни, да сваком приликом будимо свест у народу и онде где је у нечем успеха показала, а тим више онде где је глупост народом огрезла. Око тога настојавати ваља, да се та грдна рана на нашем народу што скорије излечи; јер опажа се да она општина, у којој је глупост а с њом и тиранство од стране старешина овладало (а тога на жалост овуда има доста), да ту и морално и материјално наш народ очевидно пропада.

Мелем тој болетици најбољи ће бити наша народна школа, ако духу том одговара, а оваке школе, као што овуда постоје, не само да су далеко од те мете, коју треба права народна школа да постигне, него је управо место где се глупост већма утврђује. И ако овако још дуго постоји — знак је пропасти овдашњег Српства; јер кад само погледамо туђинце, како они напредују овде, онда нам мора тешко бити. Пре 20 година општине које су биле сасма чисте српске, сад нема ни једног Србина! И ови случајеви и данас једнако постоје, нигде нема ни једне општине које су пустиле једног туђинца, а да су се одржале, него чим се један досели, то се већ може напред пророковати, да ће иста општина која је данас чисто српска, кроз неколико година постати туђинска; а — наши се којегде потуцају, једни у Славонију и у Срем, почем овде јако осиромаше. —

У целој Бачкој само две српске општине постоје које су чисто српске, и којима је то као аманет, непуштати туђинца на седиште своје, јер имају доста примера око себе, да ако напусте, да ће и они скорим принуђени бити напустити седишта своја, као и остали што су учинили. Од куд то да туђинци тако напредују, а ми да смо заостали? То ће лако сваки читалац увидети, а да дуго и не мисли о том; јер кад знамо да туђинске школе овде у велико напредују, докле наше школе у мртвилу златно ово време троше, то онда не треба да нам је чудновато, што смо ми заостали — а други срећнији народи напред иду. А свему том назатку требало би да досадашња управа одговора даде. Но колико знам, управитељи школа само једном или највише два пута посећују школе преко године па и то бива као из нужде, јер тада обично бивају годишњи испити. Но то није тако само по мањим школама о испитима; већи се покори догађају на вишим заводима, јер и ту смо имали жалосну прилику уверити се да се не гледа на способност при оцењивању ученика, него се са свим други једнога завода недостојни обзири пред очима имају; тако н. пр. ако је ђак љубимац, или ако ће узети шогорицу професора тај ће добити сведочанство с препоруком, као што таквих већ и има, али су последице томе: да данас, сутра такови учитељ, који је добио лажну сведоџбу напусти звање, јер неможе да савесно одговара своме позиву, него принуђен је да изабере други начин живота.

Ово сам само у кратко навео, ради разјашњења бољег да смо у свачем назадни. И дотле не ће бити напредовања у нашим школама, докле од срца не будемо радили све оно што унапређењу нашега народа служи. Школе су нам овде са свим забатаљене, ништа се управо не ради; па шта више на млогим местима постоји још срицање са аз, буки, докле друга наша браћа по другим крајевима Српства напредују и чешће се виђају у зборовима, да се узајмно образују, дајући један другом у размену прибрана знања, искуства, да се попуни оно што у делокруг школе припада, како би краћим а бољим путем школа одговорила своме задатку. Од тога овде код нас нема ни помена. Два такова збора знам да су била држана у Сомбору лане, онда па више никад. —

Нас једино храбри уздање у сабор наш, који ће се без сумње и о томе постарати, да и у нашој школи престану једном начела глупости и да се више с реалним знањима упозна наша народна школа, јер ће тек тако моћи одговорити великој потреби народа.

Чачак, 6. октобра.*) Зар је суђено, да се у вашем поштованом листу морам први пут да јавим са гласима злим, црним, јадним и наопаким? Но ви сте се већ научили да ретко чујете из наших крајева што добро, јер живот, мисли, одношаји, управо све, подведено је у нас под строге полицајне мере, под полицајно туторство. И у нас има подлаца, има протува, има шпијона, има улизица, има чанколиза, има верних, оданих и приврженика, има противника и отпадника. Ови последњи особито су у моди код нас, власт сама подели људе на две класе: једни су тако звани приврженици династије а други противници. И тешко ономе, о кога се и само посумња, да припада међу противнике. То је одиста жалостан појав у свима нашим окружним варошима, то је грозна истина која се практикује свуда. Начелници окружни имају по неколико својих љубимаца, који се узајмно потпомажу, и сваког, поле слободнијег човека, и у приватном и у јавном и у породичном животу нападају, кињe а често и бешчасте. Приврженици, као верни пси окружног начелника, натуткају се на слободније људе, грде их, оговарају и у свима приликама понижавају. Извртање и подметање злоковарних умишљаја, мисли, па чак и самих дела достигло је свој вршак. Можда ћете нам рећи: тужите их, па нека им закон суди за растурене у свет лажи. Али како ћемо, када им власт сама даје упуства, када их она сама заштићава. А „верни“ сакупљени у једно коло под управом окружног начелника, у један глас деру се и лажно се куну: „Јесте, јесте, Бог и наша душа, јест тако нам данашњега дана, јест тако нам умрлога часа! „Па у место да нападнути добије задовољење, он још сам као лажни обтужилац може да буде осуђен! Ето вам у кратко скице живота у нас, ето вам одговора, зашто у унутрашњости Србије има тако мало слободнијих људи, или боље да рекнем људи који смеју истину у очи да кажу. —

Ово истој судби подвргнута је и ова варош, Чачак ово мало и мирно место. И ако јој је положај у равници и доњи управо такав, где могу живети само *мирни и добри* људи, опет зла, која им се чине од окружних начелника и верних, превршили су сваку меру. Докле беше начелник И. Коцић, и докле владаше систем Христићев, ми смо се молили Богу, тужили се и жалили противу самоваље и тираније начелникове и после толико година једва се опростисмо тога човека, у нади да ће нам бољи доћи. И заиста први глас да нам за начелника окружног долази Н. Петровић све нас је зарадовао. Мислисмо, то је човек који је страдао, који је патио, који зна како је тешко гоњење, и како је страшна молитва, кад се гоњен своме богу моли. Слушали смо да докле је био у Ваљеву, припадао је и сам слободним људма, и сам је нападао на оно што не ваља, па чак и на саму уставну владу. Но наше наде у брзо прођоше, и у скоро сазнадосмо да је то све само обмана, и више ништа. Он не беја ништа бољи од свога претседника, но још гори, јер његов претседник изгледаше као благо према њему. Одмах у почетку он удари што црњим тоном, што горим правцем. Сакупив око себе исте људе, који се врзоше у колу пређашњег начелника, поче он да их дотерује на нов калуп, но опет да свирају у старе и горе карабљице и стару песму да певају. Самозвани „верни и привржени“ почеше с начелником да жаре и пале по вароши, па шта више и да бешчасте свет. Ко само зна шта се догодило у породици Рајице Музикравића из Карановца због начелника окружног Н. Петровића у кавани Јевте Пештелића, тај ће одмах видети велику потврду истинитости наших речи. Не ћемо да говоримо о оним подметањима, о убисту, о крађи, где се једнима није дало да иду из Чачка, а други су држани по неколико сати у затвору, нити ћемо да кажемо по именце оне људе, који су оставили варош, и са црним срцем отишли у свет бели, немогући трпети кињење и мучење верних и окружног начелника, само ћемо се сада да ограничимо на једну извесну личност, на првог верног и привржених, а то је Владимир Хаџић, председник општине Чачанске.

За колико се он као верни и привржени сматра сад ћете видети. Када беше одређен избор за бирање посланика, на изборно место скупише се бирачи ради избора. Начелник окружни Н. Петровић изговорив бирачима неколико речи, како ваља да бирају добре, поштене и привржене људе, рече им јавно пред скупом: „ја дајем мој глас, као начелник окружни, за Владимира Хаџића,“ а окренув се помоћнику, рече, „мислим, да ћете и ви г. помоћниче за њега свој глас дати“ **а и ви остали.** И ако су бирачи имали у намери да бирају другога, ипак они то нису смели да учине, јер знају, шта их после чека, какво кињење, ако само не даду гласове за онога за кога је начелник гласао. Тај Вл. Хаџић данас је пузећи Обреновићевац а 1858 г. радио је против рестаурације те династије и против свега, што се збивало на св. андрејској скупштини, због чега га је власт и протерала из Београда. И такови људи сад су овамо привржени династије, жаре и пале са окружним начелником по ћефу. Тешко нама са таковим преставницима! Ми бележимо само овај факт, да знате какви су људи у нас преставници општински, и чији се глас чује, па да из тога изведете какво је у нас стање и положај.

На завршетку имамо да кажемо окружном начелнику и његовим вернима: узмите се добро на ум, пазите шта радите, јер ми од сада не ћемо пропустити ни једну прилику да ваша недела на свет не изнесемо, па ћемо видети ко ће више бити понижен, или ви, кад вас свакад јавно и пред свет са свим вашим сплеткама изнесемо, или ми мирни и поштени, но гоњени грађани ове вароши.

Један грађанин.

*) Због наших штампарских неприлика задоцњено. У.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Земљоделска изложба у Крагујевцу.

Познато вам је да је „друштво за пољску привреду“ уредило да се у Крагујевцу2 7. овог месеца отвори земљоделска изложба. Циљ је дружине била да на овој изложби буду показани сви производи из пољске привреде што их наш народ има и баш је изабрано место и време кад је народна скупштина у Крагујевцу, да цео народ види на ком је ступњу главна радња његова. Оваке су изложбе врло честе у Европи. Често поједини окрузи (у Швајцарској поједини кантони) држе сличне изложбе; њиова је главна циљ да сами произвођачи виде све напредке производње, што су до тог времена учињени у земљорадњи, сточарству, пчеларству и т. д. На таквим се изложбама то најбоље види. Ту се људи из разних крајева измењају искуством што га је сваки од њих учинио у ма каквој грани производње и учи се да сам поправи код себе ако што има. Н. пр.

Подлистак „Панчевца“.

Мета Српске Омладине.

Српска Омладина — то је Месија Српски. Тим се означује и мета њена; она је — Обновлење српско. Онај који би хтео да у овом случају изигра улогу Јована Претече, морао би у место Јовановог „Покајте се“, огласити: Обновљавајте се!

„Чим? и Како?“

Духом новим и вером у његово свемоће. То није нови Бог, већ нова благодет божија; то није нова религија, већ нови животворни из људског ума и људске муке никли дух — поклоните му се! То није ни „Невједоми Бог“ апостола Павла, већ „вједоми“ и присносуштни сваком од нас — поклоните му се!

Проповед је моја проста... Чујте само:

Омладина Српска јест историски продукт српски: њу је родила српска историја. Као такова омладина се позива да испуни ону улогу, која се условљује историјом српском и самим омладинским појавлењем. Разумети свестрано и скроз ту улогу могуће је тек у таквом случају, кад се претходно томе добро проучи условитељ те улоге, кад се добро сагледају они мотиви српске историје, који крећу живот српски, и који као једини, и могу да узроче такве нојаве, као што је „Уједињена Српска Омладина“.

Нас, Србе у кнежевини српској, учинили су таквим, какви смо, ова три историска момента: Наше старинско племенско биће, наше ропство под Турцима и наше ослобођење од истог заједно са одмах затим посљедовавши карактером нашег унутрашњег бића. Ропство наше под Турцима тако нас је прекалило, да после ослобођења од истог ми смо веома мало већ наличили на оно, што смо били до ропства. Србин савременик Душана далеко је био нешто друго, но што је данашњи Србин у кнежевини. Ропство наше по овоме у мало те не чини бездну међу нашом старином с једне, и садашношћу с друге стране. Цел овог чланка не нуждава се нимало у том, што смо ми били до ропства. Њу потпуно задовољавају ова остала два момента: период ропства и период после ропства.

Ропство је донело са собом Србину у сравнењу с пређашњим сасвим нове услове за његов живот. Србин је постао тада политичко ништа, и социјални узник. Јест, и та боја била је општа српска боја. Назив „раја“ томе је сведок. „Раја“ веже под један конац све Србе. Народ, насељен тада у српским земљама зна само за две форме људског живота: господство и ропство. Ова два појма сачињавала су основу у целој мрежи свих осталих појмова тадашњег Србина. Обе те форме биле су подељене међу Турцима и рајом тако, да су Турци били господа а раја — робље. Народност стајала је на среди између те две форме, услед чега ове последње јављају се као две особите сфере са особитим садржинама. Господство означава сферу турску, — раја, робље — означава сферу српску. Тамо се живи турски, а овамо — српски; тамо су само Турци, а овамо — само Срби. Ал је тога мало, тамо су сви господа, а овамо — сви раја, и тамо равенство, и овамо равенство. Само што оно прво равенство, она прва сфера, стоји на леђима овога другога равенства, ове друге сфере! Само што Турчин јест господар, а Србин његов покорни слуга, његов подчињени!

Трешњеви топ и јуначка мишица српска разбише силу и господство турско. Раја оста сама. Су чим? су тим, што је поцрпела из више нацртаних услова. Србин је остао Србином — то је истина; али је ли онаквим, какав је био до ропства? Није. У српску природу проникли су за време ропства и неки турски елементи. Самостални живот ових и једне и друге сорте елемената, њихов узајмни утицај и њихова борба сачињавају унутрашњи процес даљег нашег живота, суштину нове наше историје.

Младен, Јаков, Милош, Вучић, Баћа, Мајсторовић — загледајте добро у тај низ Срба. То је један особити и моћни мотив у новој нашој историји; то је особита и веома јака жила, излазећа из општег корена, који се „Српством“ зове. Младен, Јаков, Милош, Вучић, Ба-

он види да је код некога пшеница боља или да је стока јача и крупнија, види боље алате, боље судове, види нове производе (на крагујевачкој изложби била је репа за храпење стоке, што у Србији није у обичају) и т. д. Овим се изложбама маса народа млого брже и лакше упозна са практичним резултатима науке но ма каквим теоријским писањем или говором, јер овде се све показује очигледно Још би ваљало удесити да се при оваким изложбама свакоме посетитељу објасни све што му је непознато на изложби и што треба да зна, тако исто ваља се постарати да сваки који зажели може добити било од семења, било од алата (ако те обичан мајстор неможе начинити), што су на изложби истављени. Прво би се могло постићи ако се приликом изложбе држе јавна предавања где би се опширно могла претрести сва пољско — привредна питања, која су самом изложбом истакнута, тако просто, да их сваки необразован човек може разумети. Друго се може постићи ако сама дружина, која уређује изложбу узме на се да појединима набавља семења и алате који им буду потребни. Друштво за пољску привреду као што се видело на изложби имало је у виду ово што ми наређасмо. Оно је још при самој својој организацији усвојило начело да својим члановима набавља са стране алате и семена. Осим тога дружина је из топчидерског завода разашиљала по окрузима семе корисних биљака преко полицајских власти. Како је полицајска власт вршила овај посао — није познато, но тешко да ће икаква полицајска власт а камо ли наша вршити овакав посао као што ваља. Сама је дружина још нова па није могла да у томе покаже бог зна каквих разултата. На овој изложби она је барем показала своју намеру и своју добру вољу. За сво време изложбе двојица од чланова дружине, секретар и благајник, били су на услузи свакоме који је потребовао буди каква објашњења о изложеним производима. Осим тога друштво је се постарало да даје награде онима који би показали најбоље производе; за награде одређени су земљоделски алати. Ови су алати били такође изложени публици за сво време док изложба траје; тиме се хтело да се што већи број људи упозна са савременим алатима, а неки да их баш добију за употребу. У опште устројство је изложбе добро — барем је учињено све што се је могло учинити у нашим околностима.

(Свршће се.)

-в. **Панчево,** 7. новембра. Житна радња постала је последњих дана знатно живља и то поглавито с тога, што је пропитивање на горњим тржиштима због слабих довоза јаче, у след чега и цене напредоваху. Довози су код нас још једнако слаби, али је изгледа, да ће за који дан, ако опет кише не добијемо, радња на боље се окренути. Данас се плаћа:

ЖИТО ф. 8.— ф. 9.—. НАПОЛИЦА ф. 6.— ф. 7.—. ЗОБ ф. 3.80—4. ЈЕЧАМ 4.—

К. и др. **Пешта,** 1. новембра. — На нашем тржишту влада врло жива воља; наше млинаре обадрене добром прођом брашна, учествоваху јако у куповању и праве јаку конкуренцију извозачима; то као и слаби довози проузрочили су, те је жито и то лоше за 10—15 новч. а боље за 5 новч. скочило. Ако се скорим не поправи време и не постану доња тржишта живља те да и ми добијемо више довоза, онда се може надати да ће цена свима артиклима на голему висину скочити. У житу узанц не беше закључка ове недеље, јер није било продаваца, па је због тога и цена остала непромењена. Обрт ефективног жита износи око 200.000 ц. ц. РАЖ је према прошлој недељи скочила за 10—15 новч., добро је тражена, но на измаку недеље попустило је пропитивање, те је тако нуђена за 5 новч. јевтиније. ЈЕЧАМ се чврсто држао. ЗОБ до 12 новч. јаче нуђена — стоваришта нису знатна. КУКУРУЗ стари, коме су стоваришта са свим проређена, плаћан је у почетку по ф. 4¼, а на крају недеље по ф. 4²/₄; данас смо без еспапа; нови за мајјун по ф. 2.90 закључен; за децембар-јануар закључено је нешто по ф. 5.75, но сад нема продаваца; готов нов кукуруз од Штајнбруха по ф. 2 80 ф. 2.90 продат. За пројy је пропитивано и могла се продати за 10 новч. јаче. РЕПИЦА се држи на цени. У производима радња је тиха: за свињску маст немамо никаквих налога са стране а наши шпекуланти уздржавају се од куповања, цена је попустила за ф. ½. У сланини купљено је опет нешто од готове робе за иностран рачун, те јој се тиме цена одржала. Оброчни еспап нуђен је јевтиније, али нема купаца. Шљиве иду на боље, ораси се чврсто држе. Вашар је био слабо посећен и није задовољио очекивања. Цене су ово:

ЖИТО потиско 88/89 ф. 6.—, 87/89 ф. 5.85 ф. 5.90, 86/89 ф. 5.70, 83/89 ф. 5.15—20; банатско 82/89 ф. 5.—, 83/89 ф. 5.15; узанц за пролеће ф. 5.10 каса. — РАЖ ефект. 78/80 ф. 3.45, 80/80 ф. 3.55. — ЈЕЧАМ за храну ф. 2.45, за млату ф. 3.— ф. 3.15. — КУКУРУЗ, старог нема, нови ефект. ф. 2.85 ф. 2.90. — ЗОБ ефект. ф. 2.15 ф. 2.20, за пролеће ф. 2.15. — ПРОЈА ф. 2.30—40. — РЕПИЦА за 150 ф. ф. 17¼. — ПАСУЉ ситан ф. 5 —, крупан ф. 4.50. — СВИЊСКА МАСТ, варошки еспап с буретом ф. 40.—, из унутрашњости ф. 37½. — СЛАНИНА на диму сушена ф. 41, из унутрашњости ф. 34. — ШЉИВЕ босанске ф. 12, у паку ф. 10¾. — ОРАСИ угарски ф. 11¼. — КУДЕЉНО СЕМЕ ф. 3.25—30.

И-ц-г. У **В. Кикинди,** 1. новембра. Из дана у дан непрестано киша. Тежаци заосташе јако са орањем и сејањем. Какви су изгледи тешко да ће моћи засејати своје њиве са јесењом храном.

Промет је овај, по гласу књига жељезничке станице овдашње: 8./11. одвезено је жита и то: за Пешту 1104, за Симеринг 403, за Хицинг 201; — за Росниц 200, за Олмиц 294, за Праг 200 ц. цената жита. — За Темишварске фабрике за пециво шпирита 271 ц. цента кукуруза. —

Тога истога дана довезено је на станицу за извоз 201 ц. цента жита и 1214 кукуруза.

9. новембра натоварено је у вагоне за извоз и то: у Семеринг 1005, за Росниц 200, Пардубиц 401, Креновиц 202, Брин 1006, Баудниц 408, Беч 395, за Пешту 403 а за Најсидл 192 ц. центе жита. За Темишвар кукуруза за пециво шпирита свега 826 ц. цената кукуруза, а дошло је за извоз 599 цената кукуруза и 1414 цената жита.

Д. Б. **С. Бечеј,** 2. новембра. Ове целе недеље јака киша, која довозима много шкоди и ништа се добити неможе. Цене су ЖИТО од 82 до 86 ф. 4.40 — ф. 5.—. ЈЕЧАМ ф. 1.90 — 2.—. ЗОБ ф. 3.50—60. КУКУРУЗ у готовини ф. 2.—

Из народног позоришта.

Признање заслузи.

Без сумње ће које вештије од мога перо изредну јучерању представу „Магелоне“ своје пажње и похвале удостојити.

Мени је само за тим стало, да јучерању погрешку нашу, публике, по могућству поправим. Вештака глумца највише частољубије у напредовању подстиче, у представама оживотворава. Вештаку глумцу највећа је награда: јавно изражено публике признање и одликовање, и то како одмах, на позорници, тако и сутрадан у писаној критици.

По жељи нашој за српским позориштем у опште, као за својим рођеним милим уживањем, обавештавањем и поносом, и по изредности ове представе на по се судећи само се невештини нашој у том приписати има, што се најизврстнији глумци и глумице при закључку целе радње с таппшањем не изазваше, особито г-ђа Ружићка, и још чини ми се понајпре г. Брани, који ми се као јунак, као светлило хваљене трагедије, јуче на позорници, с ретком озбиљношћу и савршенством у опште изведене, указиваше.

Та њих двоје, и кад ћуташе устма, и кад други своје улоге речма изражаваху, они говорише и целога тела положењем и гибањем, говорише и рукама и ногама, и главом и грудма, и устнама и очима и обрвама, говорише целим телесним и душевним суштаством својим, и пратише најсходнијом мимиком цео ток радње, и све и свакога појединога глумца изразе у гесту и речи. Овакова је вештина и на већима театрима ретка, и могућна је само при изображеном уму и чуству, при најјаснијем појму о дужности и задаћи својој: да нас не само увесељавају или друкче забављају, него да неваљалце и доброзаборавне исправљају, да частне и верне човечанства пријатеље укрепе и обадре, да пороке казне, да добродетељи цену и признање извојују

Све је то поред прочих својстава могућно само при најчистијем глумца частољубљу, при најсвестнијем и најозбиљнијем своје улоге схваћању и при најискуснијем публике од стране глумаца поштовању и уважењу.

Овакови глумци не ће нам никада слабо уважени комедијаши бити, него изврсна браћа и сестре наше, него поштовања достојни предњаци, научитељи и оплемениитељи народа, особито онда, ако својим хваљеним солидним поведењем и ван дасака и народну, и свога, народним поштовањем по заслузи одликованога, управитеља, а и сваки и своју личну и целога друштва част неокаљану чували и сачували буду и овде у родољубивом, и на опште корисне жртве обично готовом и на племените утиске спремљеном Панчеву. Не ће глумцима, који се у познавању и карактера и улога туђих толико сваки дан вежбају, тешко бити ђубре и коров и бунику, какови и код нас на жалост ваздух душевни около себе погдекоји трују, много говоре, али све на зло туђе смерају, распознати и презирати. Јер тим ће им се само начином и путем улазак у наше, обично породичнима врлинама украшене, домове отворити.

Покрај (признања достојне) тачности, с којом готово цело друштво улоге своје обично научи и знаде, пожелано би било, да гдекоји међу њима и тај свој мали недостатак поправи, да разговетније и разумљивије и речи и слогове све изговара. П.

ОДГОВОР

На чланак под насловом: „Наше народно позориште у 79. броју „Панчевца“ од 11. октобра т. г.

Да сам онака морална пропалица и продана душа, као што ме је хтео г. писац оних редака пред светом обележити, ја вере ми не бих му ни одговарао, него би лепо оћутао, јер би ми то таман згодно дошло, да се извесним круговима препоручим, који се радо осмејкују на оне, које „Панчевац“ осуђује. — Но ја ево не ћу да се том згодном приликом послужим, коју ми „Панчевац“ у руке утискује.

Ви сте се г. пишче потрудили, да за косе довучете оне разлоге који би за вас говорили. А што не наведосте бар један разлог, који би мене правдао?!

Ја ћу ради мојих пријатеља, који још нису изгу-

ћа, Мајсторовић, та на тој се жици врти сва наша спољна историја од 1808 године!

Петроновић, Симић (Стојан), Баталака, Тењка.. то је опет други низ, то су представитељи другог мотива наше нове историје. Сагледајте добро и тај ред Срба. Према првом овај други мотив јавља се као мотив цивилизирајући, европски. Но то је била тек његова спољна боја; суштина пак његова била је бирократизам, сасвим нови елеменат у Србији. — Српски сељак — земљоделац и земљовладалац, и то онај исти, који до јуче бијаше турски земљоделац само — то је трећи мотив наше нове историје. Сва та три мотива завијена су у љуску, која се зове „вазалством турским“

Упоредите сада према томе ове догађаје: убиство Кара-Ђорђа, изгнање Милоша, изгнање Михаила, изгнање Александра и повратак Милоша, скупштину 1858 год. и Мајсторовићеву смарламу (али само у истином њеном облику.) Даље узмите напоред са тим време силе Симићеве, време силе Милошеве, време силе Вучићеве, време силе Петроновићеве, време силе Симићеве, време силе Ненадовића. А с тим опет стоје неразделно различни састави држ. савета за време Карађорђа, за време Милоша, Михаила и Александра.

Дејство свих тих елемената није ништа друго, до борба елемената: српског, турског и швапског, Ова борба имала је грдни уплив на вас живот српски, у администрацији — светској и духовној, у судовима, у полицији и т. д. — Негативни уплив те борбе на живот Срба је још много јачи био: Народна просвета била је са свим запуштена; народна промишљеност такође, народна трговина тако исто. Народна виша просвета, с органима у облику Гимназија, Семиарија, Трговачке Школе, војене Академије и Лицеја, а тако исто изашиљање српске младежи у стране земље. — Та се струка колебала и управљала по колебању ваге горњих елеменага у њиховој борби. Због тога је то све имало цену, само не дар, (таланат). Ако је кад год и који год и од ових продрьо — обвезан је случају. Земља српска остајаше те остајаше у мраку! На њој се свако семе бујно расплођава, само не семе човечанства, само не семе ума и поштења! Мрак у школи сеоској, мрак у варошкој, мрак у гимназији, мрак у академији, нигде ни знања ни васпитања! Борба србизма, турцизма и швабизма све прогутава!

Та борба привлачи к себи и народ српски и буди и ту себи сродне елементе. Трговац Мрцаиловић иде у кулу с Тењком и Бањом. Попа Вержеја (или поп Василија из Чачанског округа,) бријy и у исту кулу шиљу а после га опет попе, трговац Ђурић (Жабарац) бежи преко Дунава. Трговци у опште шурују с начелницима. Попови такође, кметови тако исто. Хаос општи! Говорећи онако у опште, може се рећи: незна се ни ко пије, ни ко плаћа! Цивилизација увлачи се у Србију својим опаким крајем и народ се деморализира. Трговина пада и трговци се разоравају, привреда заустављена, а механе раде; гусле умукоше у кућама, а расплодише се по механама, гуњ се мења на ћурче, пеленгири на доламу, даницкиња на штапић, чиста домофабрична сукња или ланена кошуља на свилен фистан и памучну варошку кошуљу, накит од пара на накит од дуката и т. д. Ко је подал — он је „призван“, ко има добра вина, на његовој је страни и правица, ко се ниско клања тога дижу. аброноше — плату носе (те још какву), свештеник је — ко нуриjу купи, кмет је — ко капетану аброве носи, капетан је — ко је начелнику на руци; начелник је ко је кнезу на руци, кнез је — ко је у горе поменутој борби победоносном елементу на руци. — Хаос страшни!

Ха! та такове ли околности дозваше међу свет и месију Исуса? Ми Срби у кнежевини дошли смо за кратко време до оног пункта, који граничи Јорданом и бездном; или се дакле кунајте од населе на вас тешке рђе, или с њом заједно сви без трага, — таква је дилема стајала пред нама. Јавља се Омладина да нас преведе преко Јордана.

Можда ме нисте разумели? Предика је моја проста, чујте само:

(Наставиће се.)

били веру у мене, само један такав разлог да наведем, који је највише одлучио, да сам амо у београдско народно позориште дошао а тај је: опало стање мога здравља. Да сте ми пријатељ, ви би сте се најлакше могли сетити, да сам пролетос и летос опасно болестан био, и да сам се једва предигао. Ако не верујете, питајте оне који су ме видели у мојој патњи, — питајте Сомборце, Новосађане и Каменичане. — А могу ли ја као болешљив човек непрестано на путу животи, и има ли изгледа да ћу са свим издравити, ако се сваки час будем излагао опасностима поновног назеба? — на то ће вам лекари одговорити.

То је дакле један врло важан разлог, који за мене говори. — Друге разлоге нисам вам дужан навађати; али има туштa и психичних мотива, који би сви листом за мене говорили.

Није дакле било нужде, да ме код целог света у сумњу доводите, као да сам већ престао бити члан омладине, да сам издајица, продана душа, и т. д., за то што сам у београдско народно позориште дошао, што сам само место пребивања променио?

Кога сам управо ја издао? Коме сам се продао? Јесам ли издао народ, кад пролетос и летос због болести не могох у народном позоришту ништа радити, и кад сад из истог узрока морам да се уклоним ма куд ради одмора свога.

Јесам ли се продао ако у зноју свога лица за своју радњу, и то поштену радњу, плату примам? Та и у народном позоришту новосадском примао сам за мој рад плату — па јесам ли био продан коме? — Ни председнику позоришног одбора, господине, разумете ли, ни њему! А то знате шта значи, кад је човеку немилости код свога шефа.

Кад немам никаквог имања, господине, ваљда морам радити својим рукама да заслужим кору хлеба, која ме храни; али ви може бити имате свога имања, па вам је лако говорити, да сам се најмио, да сам се продао. — По вашем мишљењу био би сваки онај најмљена, продана душа, који нема свога имања, па мора за кору хлеба другоме да ради.

Пребацујете ми, да су ме Панчевци подпомогли, кад сам ради свога усавршења у глумачкој вештини у Беч ишао. Ја то знам, да никада нисам преговорио ни просјаку, кад му што уделим, — а камо ли да преговарам, што сам дао помоћ човеку, који се бацио у наруча вештини не из каквог користољубља, него једино из љубави према вештини самој. — Господине, ја нисам искао од панчевачког певачког друштва помоћ, оно ми је у свом племенитом осећању према вештини само ту помоћ понудило и дало. А ако ви мислите, да у томе имаде и неколико ваших крајцара, и да сте ме тим вашим новцима прекупили, изволите назначити своту, што сте је ви дали, па ја ћу црну земљу гристи, док вам невратим. Јер да панчевачко певачко друштво и они моји пријатељи, који су ме осим тога помагали, не осећају и не мисле тако као ви, то сам уверен. Иначе не би помагали г. Даворина Јенка и данас у његовом вештачком подузећу.

А будите и ви уверени, господине, да нити сам престао бити члан омладине, нити да сам се коме продао, нити да ћу се икад икоме продавати, ма морао, ако остарим и изнемогнем, просити код сиротиње, која не преговара, па се тако хранити. А с мога омладинског пута и правца баш ме не ће ни ваше осуде, као ни претње властника помести и свргнути.

Што се пак тиче панчевачког певачког друштва и оних мојих пријатеља, који ме племенито и дарежљиво подпомогоше, да што лакше достигнем своју вештачку мету, ја ћу им своју захвалност делом осведочити, т. ј. трудићу се да напредујем у глумачкој вештини онолико, колико то моја физична и интелектуална снага допушта, и служићу само своме народу, ма у ком крају његовом био.*)

Лаза Телечки,
члан уједињене омладине српске и српски глумац.

*) Кад се овај одговор г. Телечког упореди с оним, што је о њему речено у бр. 79 овога листа, лако се може видети, да се овде г. Телечки брани од нечега, што му тамо никако није пребацивано. Ни једном речцом није казано о г. Телечком да је „морална пропалица," „продана душа" и т. д., него још изреком стоји: „да се у њему претпоставља поштено патриотско срце." Само је у толико окривљен, што је у ово критично доба без основаног разлога напустио наше народно позориште, па му је тиме нашкодио, а он као члан омладине не би требало то да је учинио. У овоме одговору наводи г. Телечки као разлог своме одласку: опало стање овога здравља. Тај разлог заслуживао би потпуно уважење, но само онда кад би извесно био, да је г. Телечком много лакше неговати своје здравље у Београду него на овој страни. Г. Телечки допушћа нам да се у то посумњамо, јер знамо поуздано, да би се према његовом здрављу и с ове стране ако не више а оно заједно онолико исто штедње имало колико се има у Београду. У осталом кад је питање о здрављу, нека је г. Телечком од Бога здравље, па ма то где било. Уверавање његово, да ће и од сад остати на путу омладинском и да ће само народу своме служити, сваки ће честит Србин са задовољством примити. У.

Ради обавештења.

Многи од штованих уписника наших на IV. прерађено издање „Доситија," који су прву серију ових књига примили питају нас: „стојимо ли у дослуку са г. Фуксом штампаром и Н. Сада, који је у „српском народу" штампао такође објаву у погледу прештампавања „Доситијевих дела," и јели то све једно издање наше и његово, што иначе неби имало смисла, да овај тек сад позива на претплату, пошто смо ми I. серију истих књига већ растурили!" —

На ово питање ми толико одговарамо: да ми не стојимо ни у каквој свези са г. Фуксом, односно издања „Доситијевих дела." На први поглед ово се разјасњава и тиме, што смо ми у позиву на претплату казали: да смо приредили, и по новоме правопису и језику удесили IV. издање „Доситија" из којих то назора види се из предговора нашег у првој књизи, што се све из позива г. Фуксова на претплату не само невиди, него се тамо објављује III. издање. —

Као мимогред овде напомињемо и ово: пошто смо ми већ приступили штампању I. серије „Доситија" г. Медаковић из Н. Сада у два маха поручивао нам је, да он има готових првих књига, што му је остало иза потњег Ш. издања, и да би нам те књиге за багателу уступио, и позивао нас да ступимо у преговоре у томе погледу. Но како његово Ш. издање ниуколико неодговара циљу, које ми имамо пред очима са IV. издањем „Доситија," то му ништа ни одговарали нисмо. А сад као што чујем објављује се: „Ш. издање у срп. народу."

Ова ујдурма учињена је на сву прилику: да би се г. Медаковић опростио његових књига, па ако се пријави довољан број да се трошкови подмире, онда да се накусури, скрпи цело издање. И ма да ово изгледа као нама у пркос, и да неслужи на част издавачима тако насртање на рад наш, што се ни укакоме раду, а најмање у књижевноме не може оправдати; ми опет ниуколико немаримо за то конкурисање, јер уверење наших: 2000 читалаца, уписаних на цело дело, који су I. серију „Доситија" примили довољна је гарантија да ћемо овај тежак посао срећно — довршити моћи.

Најпосле, нека је на знање свима штованим читаоцима нашег „Доситија," да ћемо у року от 20 дана продужити штампање II. серије по ономе реду, који смо у нашем програму означили. Продужење дела неће се прекидати до краја. Како намеравамо да се за неко време настанимо у Аустрији, и како је приликом ове намере у нашем раду спала „оксија" на „варију" те су с тога престале у неколико и оне препреке, са којих смо били поскупили комплет „Доситијевих дела" за браћу у Аустрији; то спуштамо цену од 8 на 6 фор. и то само онима, који се упишу на цело дело, и плате бар пола напред. За Србе пак у Србији подижемо цену од 60 на 80 гр. ч. због поштарине.

Од књига I. серије налази се у Панчеву код г. Тоше Поповића, у Вршцу и Белој Цркви код Певачке дружине; у Нов. Саду код г. Стев. Ратковића, у Темишвару код г. Мите Долге; у Сегедину код Пере Милића; у Вел. Бечкереку код Бранка Јовановића и у Пешти код г. Саве Звекића, који би дакле желео да се упише на IV. прерађено, а по новоме правопису и језику удешено издање, „Доситија" нека се како је коме лакше обрати казаној браћи са претплатом па ће одмах прве књиге добити.

Штована уредништва свију српских листова лепо молимо да ово наше изјасњење прештампају. —

Аксентије Мијатовић.

Српско народно позориште у Панчеву.

У недељу 8. новембра: **„Ђурађ Бранковић."** Драма у 5 радња, написао К. Оберњак, за српску позорницу удесио Јован Ђорђевић.

У уторак 10. новембра: **„Фабричар."** Позоришна игра у 3 радње, с немачког превео Јоца Стефановић Виловски.

У среду 11. новембра: **„Љубав и филозофија."** Шаљива игра у 1. радњи, с немачког превео Тоша Недељковић, за тим: **„Телеграм."** Шаљива игра у 1. радњи, од Густава Норавскога, с чешкога превео Сава Рајковић.

У суботу 14. новембра први пут: **„Граничари."** Позоришна игра у 3 радње с песмама, од Јосипа Фрајденрајха.

У недељу 15. новембра по други пут: **„Граничари."**

У уторак 17. новембра: **„Париски колотер."** Шаљива игра у 2 радње, од Бајара, с немачког превео Л. Телечки.

И четвртак 19. новембра: **„Млетачки Трговац."** Позоришна игра у 5 радња, од В. Шекспара, превео Петровић, за српску позорницу удесио А. Хакић.

У суботу 21. новембра: **„Сан на јави."** Слика из прошлоста српске игра Ј. Суботића. Пре тога: **„Сан Краљевића Марка."** Алегорија у 2 радње с песмама, од Ј. С. Поповића.

У уторак 24. новембра први пут: **„Глумица."** Шаљива игра у 1. радњи, с немачког превео Манојло Хрваћанин-Србендић, пре тога: **„Лудница."** Шаљива игра у 1. радњи, посрбио Ј. Ђорђевић.

Кретање људства у Панчеву.

Од 10. до 22. октобра 1870.

Рођени:

1. Светислав, син колара Павла и Софије Антић. — 2. Милка, кћи тежака Живана и Катарине Секулић. — 3. Марија, кћи тежака Стевана и Јелене Павловић. — 4. Милан, син трговца Петра и Јеве Јовановић. — 5. Ђурађ, син ковача Павла и Наталије Живковић. — 6. Димитрије, син тежака Константина и Јулијане Томић. — 7 и 8. Светозар и драгиња, близанци тежака Марка и Христине Дабић. - 9. Драгиња, кћи тежака Јована и Јулијане Вељков. — 10. Богдан, син трговца Јевтимија и Софије Стојаковић. 11. Даринка, кћи тежака Максима и Христине Живановић. — 12 и 13. Константин и Јелена, близанци тежака Димитрија и Матроне Марковић. - 14. Радивој, син опанчара Константина и Драгиње Суботић. — 15. Богољуб, син кројача Александра и Јулијане Марковић. - 16. Катарина, бзбрачна кћи тежака Александра Курћана и Персиде Даља. — 17. Стеван, син тежака Живана и Јелена Ердељан. — 18. Марија кћи чизмара Саве и Јулијане Јовановић. — 19. Катарина, кћи тежака Максима и Јулиане Крчединац.

Мушких: 10; женских: 9. —

Венчани:

1. Стеван Пантелић, ковач, 31 год. стар, у други брак са Јелисаветом 20 год. старом кћерју Александра Антонијевића из Хомољице. — 2. Христифор Томић, крчмар, 25 год. стар, у први брак са Аном, 19 год. старом кћерју Ђурђа Ђорђевића. — 3. Теодор Петруц, жидарски помоћник, у први брак са Софијом, 19 год. старом кћерју Ђурђа Добросављевића. —

Умрли:

1. Лепосава, 10 дана стара кћи тежака Јована Павловића, од трзавице. — 2. Сава, месец дана стари син тежака Стевана Зенга, од трзавице. — 3. Јован Благојесић, трговачки помоћник, 20 год. стар ов суде болести. — 4. Аћим Теодоровић, тежак, 82 год. стар, од старости. — 5. Марија Стојковић, надничарка, 40. год. стара, од водене болести. — 6. Сара, 75 год. стара удовица пандура Ристића, од капље. — 7. Светозар Стојинов, војник из Долова, 20 год. стар, од пролива. —

Мушких: 4; женских: 3. —

Код Немаца протестаната: рођ: 4; венч: 3; умр: 2. —

Код Немаца католика: рођ: 8; венч: 3; умр: 9. —

Огласи.

Позив на уписивање
од 500 деоница
ВРШАЧКЕ КРЕДИТ-БАНКЕ

по ав. вр. фор. 200, на које се кроз 3 месеца од дана уписа рачунајући 30% или ав. вр. ф. 60 уплаћују.

Вршачка кредит-банка је највишом одлуком од 13. октобра 1870 бр. 21407 дозвољена на ту цељ, да повчаним предујмовима и другим пословима трговину и обрт вароши Вршца и околине подиже

Основница друштвена износи а. в. вор. 600.000 у 3000 деоница по ав. вр. фор. 200, од којих се за сада само 1500 деоница са обртним капиталом од фор. 300.000 издају а од којих су 1000 деоница већ издати, а 500 деоница за јаван упис задржани.

Уписује се:

У Вршцу код г г. Ђоке Шербана, А. Недељковића и синова, Милана Ј. Георгијевића и Јовапа Фукса.

У Панчеву код Панчевачке штедионице

У Н. Саду код прве бачке трговачке и обртне банке.

Услови уписивања:

1. Уписивање траје у реченим местима од 1—5. децембра 1870 п. р.
2. При уписивању плаћа се пристојбина оснивања од ав. вр. фор 2 у готовом новцу.
3. У случају прекобројног уписа редуковаће се сувишак у колико је год могуће подједнако.
4. Уплата од 30% или ав вр фор 60 од сваке деонице плаћа се у 4 рате и то:
   а. I. рата од 5% или ав. вр. фор. 10 од сваке деонице од 10 - 25. децембра 1870 п р.
   б. II рата од 5% или ав. вр фор. 10 од 10-25 јануара 1871 п р.
   в Ш. рата од 10% или ав вр. фор. 20 од 10—25. фебруара 1871 п. р.
   г. IV. рата од 10% или ав. вр. фор 20 од 10—25. марта 1871 п. р. у готовом новцу.
5. За положену пристојбину оснивања, као и за прве 3 рате издају се на име деоничара гласећи цертификати, а при уплаћивању последње рате на име деоничара гласеће Привремнице уз повратак цертификата.

У Вршцу, 15. новембра 1870 п. р

ОСНИВАЧИ.

Неколико
шегрта и слагача

потребује нова штампарија ЈОВАНОВИЋА и ПАВЛОВИЋА. Родитељи, који желе децу своју на ову радњу дати као и слагачи, који желе у ову радњу ступити, нека се усмено или писмено на г. Каменка Ј. Јовановића у Панчеву обрате. Условља су најпробитачнија.

Ајвара

имам у комисиону и продајем јевтином ценом; продавцима дајем знатну провизију.

Д. Х. СТОЈАНОВИЋ,
код велике луле.

1—1

Фотографије:
„МИЛЕТИЋ У ЗАТВОРУ."

Слике у малом формату, могу се добити комад по 10 новч. — Препродавци имају 20%, а при већој наруџбини 25% одбитка. — Особе, које би 1 до 4 комада хтеле, могу при наруџбини у писму поштанске марке (ма које државе) за равну вредност уметути и за поштарину 2 новч. 5 комада се сваком без поштарине свуда шаље.

Јота Покој Буки у Бечу.

Овај број разаслан је само оним уписницима, који су се претплатили. Осталима лист је задржан и моћи ће им се само онда послати, кад испуне своје обвезе, на које ће се од ид. броја јавно опомињати

УРЕДНИШТВО.

Одговорни уредник и издаватељ **Јован Павловић.**

Штампарија **А. Сибенхара** у Панчеву.